

LIBER XXIX.

I. FAUSTUS dixit : « Ergo magia erat, quod visus ac passus est, si natus non est. Eadem in te vicissim argumentatio retorquetur, ut magia et illud fuerit, quod utero portatus, aut quod editus sit, si seminatus non fuit. Extra legem naturæ esse constat virginem peperisse, multoque magis inventam etiam post partum virginem. Quare ergo et hoc præter naturam non vis ut contigerit, pati eum potuisse volentem, sine sorte nativitatis ? Mihi crede, quantum ad rem attinet, utrique in hoc naturæ contraria profitemur : sed hoc interest, quod nos honeste, vos turpiter : nos passionis ejus rationem aliquam reddimus et probabilem ; vos nativitatis aut nullam præstatis, aut falsam : denique nos specie tenus passum confitemur, nec vere mortuum ; vos pro certo puerperium fuisse creditis, et utero muliebri portatum. Aut si ita non est, fateamini et vos quia hoc etiam imaginarie sit factum, ut videretur natus, et omnis nobis erit profligata contentio. Nam illud quidem, quod sæpe affirmare soletis, necessario eum esse natum, quia alias hominibus videri aut loqui non posset, ridiculum est ; cum multoties, ut jam probatum a nostris est, Angeli et visi hominibus et locuti esse monstrantur. »

II. Augustinus respondit : Non vobis dicitur magia esse, ut qui natus non fuerit, moriatur ; nam hoc in Adam factum esse jam supra commemoravimus : sed et si nunquam

factum fuisset, et Dominus Christus ita venire voluisset, ut non ex virgine assumpta, sed tamen in vera carne apparens, nos vera morte redimeret, quis eum non potuisse dicere auderet ? Sed illud melius erat quod fecit, ut etiam de virgine nasceretur, et utrumque sexum, pro quo liberando moriturus erat, dignaretur etiam commendare nascendo ; masculino suo corpore ex foemina procreato : contra vos ipsos maxime facto ipso loquens, vosque subvertens, qui masculum et foeminam, non Dei, sed diaboli opus esse prædicatis. Sed illud est quod magiæ simile dicimini asserere, quod passionem mortemque ejus specie tenus factam, et fallaciter dicitis adumbratam, ut mori videretur qui non moriebatur. Ex quo fit, ut ejus quoque resurrectionem umbraticam, imaginariam, fallacemque dicatis : neque enim ejus qui non vere mortuus est, vera esse resurrectio potest. Ita fit, ut et cicatrices Discipulis dubitantibus falsas ostenderit : nec Thomas veritate confirmatus, sed fallacia deceptus clamavit : « Dominus meus » et Deus meus¹ : » et tamen persuadere conamini lingua vos loqui verum, cum Christum dicatis toto corpore fuisse mentitum. Hæc sunt quæ vobis obijciuntur, qui talem Christum vobis finxistis, cujus discipuli veri non sitis, nisi mendaces vos quoque fueritis. Non autem ideo magia videri poteat nata ex virgine hominis caro, quia caro Christi sola ita nata est : sicut nec illa magia est, quia sola Christi caro die tertio resurrexit, nunquam ulterius moritura. Alioquin omnia miracula Dei magica erunt, quia singulariter facta sunt : sed vere facta sunt, verumque ostenderunt, non oculos hominum præstigiis fallacibus illuserunt : quæ quidem contra naturam plerumque appellantur ; non quod naturæ adversentur, sed quod naturæ modum, qui nobis est usitatus, excedant. Repellat

¹ Joan. xx, 28.

ergo Dominus a parvulorum suorum mentibus, quod quasi admonendo Faustus persuadere conatus est, ut etiam nos imaginariam, non veram nativitatem Christi profiteamur; atque ita inter nos omnis contentio finiatur: imovero maneat nobis adversus illos potius pro veritate certamen, quam cum illis in falsitate concordia.

III. Verumtamen quæro ab eis, si nostra contentio terminatur cum hoc dixerimus, cur hoc ipsi non dicunt? Cur ipsi mortem non veram, sed imaginariam Christi affirmant; nativitatem autem non saltem talem, sed prorsus nullam dicere delegerunt? Si auctoritatis Evangelicæ pondere erubuerunt, et ideo non ausi sunt Christum non saltem imaginarie passum dicere: nativitatem quoque ejus eadem Evangelica testatur auctoritas. Etsi enim duo Evangelistæ ipsum partum Mariæ narraverunt; nullus tamen Evangelistarum tacuit, quod habuerit matrem Jesus. An ideo piguit etiam hoc prædicare simulatum, quia generationes alias Matthæus, alias Lucas exequitur¹, unde videntur non sibi convenire? Sed da hominem qui non intelligat, putabit etiam in multis quæ ad Christi passionem pertinent, Evangelistas sibi non convenire²: da vero qui intelligat, et ubique conveniunt. An quia mortem simulare honestum est, nativitatem autem etiam simulare turpe est? Cur ergo nos hortatur hoc confiteri, quo possit nostra contentio profligari? Unde ergo mihi videatur nativitatem Christi, nec saltem sicut mortem simulatum, sed prorsus nullam prædicare voluisse, in consequenti sermone apparebit, ubi alteri respondimus quæstioni.

IV. Absit autem ut sit in membris sanctorum etiam

¹ Matth. 1, 25: Luc. 11, 7: Matth. 11, 11: Marc. 11, 31: — ² Luc. 11, 33. Joan. 11, 1.

genitalibus aliqua turpitudine. Dicuntur quidem inhonesta¹ quia non habent eam speciem decoris, quam membra quæ in promptu locata sunt. Sed videte quid dicat Apostolus, cum ex ipsa membrorum corporis nostri unitate atque compage charitatem persuadet Ecclesiæ. « Multo » magis, inquit, quæ videntur membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt, et quæ videntur viliora esse » corporis, iis abundantiorum honorem circumponimus: » et quæ inhonesta sunt nostra, abundantiorum honestatem habent; quæ autem honesta sunt nostra, non » opus habent: sed Deus temperavit corpus, ei cui deerat » majorem honorem dans, ut non essent scissuræ in corpore². » Illicitus itaque, et temperantiæ legibus non subjectus membrorum illorum usus est turpis; non ipsa membra, quæ non solum in excellenti integritate cælibes et virgines servant, sed ipsi conjugati sancti patres ac matres, sic eis generationi tantummodo consulentes utebantur, ut ille naturalis motus nullo modo turpis esset, qui non lubrici, sed rationi serviret. Quanto magis ergo in sancta virgine Maria, quæ Christi carnem fide concepit, nihil habuerunt turpitudinis membra, quæ nec humano licitoque conceptui, sed divino tantum partui servierunt. Merito plane sic honestata, ut nobis Christum, quem cordibus integris credendo conciperemus, et confitendo quodam modo pareremus, etiam corporaliter servata integritate transfunderet. Nullo modo enim Christus matrem nascendo faceret deteriorem; ut cui munus foecunditatis attulerat, decus virginitatis auferret. Hæc veraciter, non fallaciter facta sunt: sed nova sunt, sed insolita sunt, sed contra naturæ cursum notissimum sunt, quia magna, quia mira, quia divina; et eo magis vera, certa, firmata.

Et Angeli, inquit, visi et locuti sunt, quamvis nati non

¹ 2 Retract. cap. 7. — ² 1 Cor. 12, 22.

fuert. Quasi nos dicamus Christum, nisi nasceretur ex foemina, nec videri, nec loqui potuisse. Potuit, sed noluit : et hoc melius est quod voluit. Hoc autem eum voluisse ideo certum est, quia hoc fecit, qui nihil necessitate, sicut deus vester, faceret, sed omnia voluntate. Hoc vero eum fecisse, ideo non dubitamus, quia non cuiquam hæretico, sed ejus Evangelio credimus.

LIBER XXX.

I. FAUSTUS dixit : « De vobis jamdudum Paulus scripsit : « Quia discedent quidam a fide, intendentes spiritibus » seductoriis, doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentes mendacium, cauteriatam habentes conscientiam » suam ; prohibentes nubere, abstinentes a cibis quos Deus » creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus¹. » Nunquam plane tibi ego hæc ab Apostolo dicta esse consenserim, nisi antea confitearis ipse, Moysen et Prophetas doctrinas attulisse dæmoniorum², et seductorii spiritus ac maligni fuisse interpretes, qui a porcina et cæteris carnibus, quas immundas vocant, sollicitè doceant abstinendum³. De his ergo primo deliberandum vobis est, et diu multumque cogitandum, hæc qui debeant accipi, in Deo-ne ipsi hæc, an in dæmonio locuti videantur. Hac enim tenus, aut Moyses et Prophetæ nobiscum damnati erunt, aut et nos cum illis absoluti. Neque enim justa hæc nunc vestra sententia est, ut nos quidem, qui solum in plebe sacerdotale hominum genus censeamus a carnibus abstinere debere, dæmoniorum doctrinæ videamur vobis assectatores : vestros vero Prophetas, atque ipsum adeo Moysen, qui primus non antistitibus solum, sed omni confuse hominum generi suilla interdixerit, et leporina, et hericina carne, et sepiis ac lolliginibus, cæterisque generibus piscium carentibus squama, non in spiritu seducto-

¹ 1 Tim. iv, 1. — ² Levit. xi. — ³ Deut. xiv.